

ಕಳೆದ ದಿನಗಳ ನೆನಪುಗಳು

(ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಸಮಕಾಲೀನ ಘಟನೆಗಳು)

ಮೂಲ ಬಂಗಾಳಿ: ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರದ್ಧಾನಂದ

ಅನುವಾದ: ಪ್ರವ್ರಾಚಿಕಾ ಯೋಗಾತ್ಮಪ್ರಾಣಾ

ಭಾಗ ೨೬

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಸ್ವಾಮಿ ಅದ್ವೈತಾನಂದರು ೧೯೨೦ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೪ರಂದು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದರೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಬಂತು. ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ 'ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಲಾಟು ಮಹಾರಾಜೇರ್ ಸ್ಮೃತಿಕಥಾ' (ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರಿಂದ ಸಂಕಲಿತ) ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿರಜಾನಂದರು ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ: "ಮಠವು ವರಾಹನಗರ ಹಾಗೂ ಆಲಂಬಜಾರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರ (ಅದ್ವೈತಾನಂದರ) ಜ್ವಲಂತ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನೂ, ಧ್ಯಾನ ಪ್ರವಣತೆಯನ್ನೂ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ನನ್ನದಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಮೊದಲು ಹೊರನೋಟಕ್ಕೆ ಅವರು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯರು, ಒರಟರು ಮತ್ತು ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ವಭಾವದವರು ಎಂದೆನಿಸಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವರ ಜೀವನವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಜಗತ್ತಿನ ಬಗೆಗೆ ಅವರಿಗೊಂಥ ವೈರಾಗ್ಯವಿತ್ತೆಂಬುದು ಅರಿವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸದಾ ಅವರ ಆಂತರ್ಯವು ಭಗವದ್ಭಾವದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಜೀವನ ಅತ್ಯಂತ ಕಠೋರವಾಗಿತ್ತು. ಆಹಾರದ ಕಡೆಗಾಗಲಿ, ಶರೀರದ ಆರಾಮಕ್ಕಾಗಲಿ ಅವರಿಗೆ ಗಮನ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ವಿಧಿ-ನಿಷೇಧಗಳು ಅವರನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೋಲಾಹಲದ ನಡುವೆ ಇದ್ದರೂ ಸರ್ವದಾ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ದೂರದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅತೀಂದ್ರಿಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುವಂತಿತ್ತು."

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಿರಜಾನಂದರಿಗೆ ಕೊಲ್ಕತ್ತೆಯ ಪತ್ರದಿಂದ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ದೇಹಾರೋಗ್ಯ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಹದಗೆಡುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಂತು. ಕಾಳೀಕೃಷ್ಣರು ತುಂಬ ಆತಂಕದಲ್ಲಿ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಜುಲೈ ೪ ವಿವೇಕಾನಂದರ ತಿರೋಧಾನದ ದಿವಸ. ಆ ದಿವಸವನ್ನು ವಿರಜಾನಂದರು ಜಪ-ಧ್ಯಾನ, ಪೂಜೆ-ಪುನಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದರು. ಜುಲೈ ೨೧ರಂದು (೧೯೨೦) ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು ರಾತ್ರಿ ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ತಮ್ಮ ಇಹಲೋಕದ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಮಹಾಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆಂಬ ದಾರುಣ ವಾರ್ತೆಯು ಜುಲೈ ೨೯ರಂದು ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರನ್ನೇ ನಂಬಿದ್ದ, ಮಾತೃಗತ ಪ್ರಾಣರಾಗಿದ್ದ ವಿರಜಾನಂದರಿಗೆ ಈ ಆಘಾತವು ಅದೆಷ್ಟು ಅಸಹನೀಯವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹಿಮಾಲಯದ ಆ ಸ್ತಬ್ಧ, ಏಕಾಂತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಂತರ್ಯದ ವೇದನೆಯನ್ನು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿಯೇ ಸಹಿಸಿ

ಕೊಂಡರು. ಜುಲೈ ೩೧ರಂದು (ದೇಹತ್ಯಾಗ ನಂತರದ ೧೧ನೇ ದಿನ) ಪೂಜೆ ಹಾಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ಮೃತಿರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಅದೇ ವರ್ಷ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೩೧ರಂದು ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ (೬೭ನೇ) ಜನ್ಮತಿಥಿ. ಅದನ್ನೂ ಸಹ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ, ನೈವೇದ್ಯ, ಸ್ಮರಣ ಮನನಗಳ ಮೂಲಕ ಆಚರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಕಂಡಾಗಿನ ತಮ್ಮ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರು ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ:

"...ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಮ್ಮೆಗೆ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು, ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಏನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಿ, ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಅವರು ಎಂಥವರೆಂಬುದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ತಂದೆಯನ್ನಂತೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ, (ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಕಂಡಿಲ್ಲ) ಇಂಥ ತಾಯಿಯನ್ನಾದರೂ ಪಡೆದನಲ್ಲ! ಗುಣಹೀನ ಅಥವಾ ನಾದ ಮಗುವಿನ ಬಗೆಗೂ ಅಹೈತುಕ ಪ್ರೀತಿ, ಅಹೈತುಕ ಕೃಪೆ!! ಯಾರಿಗೆ ಆ ಕೃಪೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲವೋ, ಯಾರು ತಾಯಿಯವರನ್ನು ಕಂಡಿಲ್ಲವೋ ಅವರು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರರು."

೧೫

ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ೨೫ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪ್ರಚಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿ ಅಭೇದಾನಂದರು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಲೆಂದು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ್ದರು. ಅವರು ೧೮೯೬ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಆಹ್ವಾನದ ಮೇರೆಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ೧೯೦೬ರಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ಇತ್ತಿದ್ದರು. ವಿರಜಾನಂದರಿಗೆ ಈಗ ಬೇಲೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಭೇದಾನಂದರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿತು. ರಾಜಾ ಮಹಾರಾಜರನ್ನೂ, ಹರಿ ಮಹಾರಾಜರನ್ನೂ ಸಹ ನೋಡಲು ಅವರ ಮನಸ್ಸು ತವಕಿಸಿತು. ಇದಲ್ಲದೆ ವಿರಜಾನಂದರು ಹಳೆಯ ಟ್ರಸ್ಟಿಯಾದ್ದರಿಂದ, ಮಠ ಹಾಗೂ ಮಿಷನ್ನಿನ ಟ್ರಸ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಗವರ್ನಿಂಗ್‌ಬಾಡಿ

ಮೀಟಿಂಗ್ ನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗಹನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲೆಂದು ಶರತ್ ಮಹಾ ರಾಜರು ಇವರನ್ನು ಕರೆದಿದ್ದರು.

೧೯೨೧ರ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿರಜಾನಂದರು ಬೃಂದಾವನ ಹಾಗೂ ಅಲಹಾಬಾದ್ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಕಾಶಿಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಹರಿ ಮಹಾರಾಜರ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಗೊಂಡರು. ಆದರೆ ಆಗ ಅವರು ಕನಸಿನಲ್ಲಾದರೂ ನೆನೆದಿದ್ದರೇ ಇನ್ನೇನು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಶರೀರತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವರೆಂದು? ದಿನವೂ ಸಂಜೆ ಹರಿ ಮಹಾರಾಜರು ಇರುವಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವತ ವಾಚನವು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ವಾಮಿ ಕಮಲೇಶ್ವರಾನಂದರು ಅದನ್ನು ವಾಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹರಿ ಮಹಾರಾಜರು ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ಎರಡು ಆಶ್ರಮಗಳಿಂದಲೂ ಸಾಧುಗಳು ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಂತಹ ಅದ್ಭುತವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಿಸರ ಅಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು! ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿಯ ಜ್ವಲಂತ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ಮಹಾಪುರುಷರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವತವು ಜೀವ ತಳೆದು, ಶ್ರೋತೃವೃಂದದ ಹೃದಯವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ವಿರಜಾನಂದರೂ ಒಂದು ದಿನ ವಾಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು.

ಅನಂತರ ಕಾಶಿಯಿಂದ ಗಯೆಗೆ ಬಂದರು. ಗಯೆಯ ಬ್ರಹ್ಮಯೋಗಿ ಪರ್ವತದ ಹತ್ತಿರ ಪರಮಾನಂದರು^೧ ಒಂದು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬೇಕೆಂದು ವಿರಜಾನಂದರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ವಿರಜಾನಂದರು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಸಂತಸಗೊಂಡರು.

ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨, ೧೯೨೧ರಂದು ವಿರಜಾನಂದರು ಬೇಲೂರು ಮಠ ತಲುಪಿದರು. ಅಂದೇ ಸಂಜೆ ಕೊಲ್ಹತ್ತದ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ಅಭೇದಾನಂದರಿಗೆ 'ಸ್ವಾಗತ ಸಮಾರಂಭ' (Reception) ಏರ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಅಭೇದಾನಂದರೊಂದಿಗೆ ಭೇಟಿಯಾದದ್ದಕ್ಕೆ ವಿರಜಾನಂದರಿಗಂತೂ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ಮಹಾರಾಜರು ಹಾಗೂ ಮಹಾಪುರುಷ ಮಹಾರಾಜರು ಭುವನೇಶ್ವರದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಅವರೂ ಮಠಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗುವವರಿದ್ದರು. ಡಿಸೆಂಬರ್ ೪ ರಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಮುದಾಯದಿಂದಲೂ ಸ್ವಾಮಿ ಅಭೇದಾನಂದರಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ ಸಮಾರಂಭವಿತ್ತು. ವಿರಜಾ

ನಂದರೂ ಸಹ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಪರಮ ಭಕ್ತರಾದ ಡಾ. ಬಿಪಿನ್ ಚಂದ್ರ ಘೋಷರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಎಲ್ಲ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೂ ಔತಣವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ವಿರಜಾ ನಂದರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು.

ಡಾ. ಜಗದೀಶ್ ಚಂದ್ರ ಬೋಸ್ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಮಾಯಾವತಿಯಲ್ಲಿ ತಂಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ವಿರಜಾ ನಂದರೊಂದಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಪರಿಚಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಮತ್ತು ಅವರ ಪತ್ನಿ ಲೇಡಿ ಅಬಲಾ ಬಸು ಇಬ್ಬರೂ ವಿರಜಾನಂದರನ್ನು ಬಹಳ ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊಲ್ಹತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ವಿರಜಾನಂದರು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಬಾರಿಯೂ ಸಹ ಡಾ. ಬೋಸ್ ವಿರಜಾನಂದರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದರು. ವಿರಜಾನಂದರು ಶಂಕರಾನಂದರೊಡಗೂಡಿ ಅವರ ಆತಿಥ್ಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬಂದರು.

ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦ರಂದು ಶ್ರೀಶಾರದಾದೇವಿಯವರ ಶುಭ ಜನ್ಮ ತಿಥಿ. ಅವರ ದಿವ್ಯದೇಹ ದಹನವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಸಮಾಧಿ ಮಂದಿರದ ಉದ್ಘಾಟನೆಯನ್ನು ಅಂದು ನೆರವೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಅಲಹಾಬಾದಿನಿಂದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿಜ್ಞಾನಾನಂದರು ಬೇಲೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ೨೫ರಂದು ಏಸಕ್ರಿಸ್ತನ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂದು ಅಭೇದಾನಂದರು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣವನ್ನು ಓದಿದರು. ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಸ್ವಾಮಿ ಅಭೇದಾನಂದರು ವಿರಜಾನಂದ ಹಾಗೂ ಮತ್ತಿತರರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ 'ಪ್ರಪುಲ್ಲ' ಮತ್ತು 'ಆಲಿ ಬಾಬಾ' ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅಭೇದಾನಂದರೊಡನೆ ಈ ರೀತಿಯ ಸುತ್ತಾಟವು ವಿರಜಾನಂದರಿಗೆ ಆಹ್ಲಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು.

೧೯೨೨ರ ಜನವರಿ ೧೨ರಂದು ಪೂಜ್ಯರಾದ ಸ್ವಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರು ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿ ಶಿವಾನಂದರು ಭುವನೇಶ್ವರದಿಂದ ಬೇಲೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದರು. ಇವರ ಆಗಮನದಿಂದ ಮಠದಲ್ಲಿ ಆನಂದದ ಹೊಳೆಯೇ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿದಂತಿತ್ತು. ೧೯ರಂದು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಶುಭಜನ್ಮತಿಥಿ. ಅಂದಿನ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೮,೦೦೦ ಮಂದಿ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹಾಗೂ ನರನಾರಾಯಣರಿಗೆ ಊಟ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಉತ್ಸವವು ಈ ರೀತಿ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ವಿರಜಾನಂದರು ತುಂಬಾ ಆನಂದಪಟ್ಟರು.

ಜನವರಿ ೩೦ರಂದು ಸ್ವಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರ ಜನ್ಮದಿನವಾದ್ದರಿಂದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಭಕ್ತರು ಅಂದು ಆನಂದೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು. ಹೊಸ ರೇಷ್ಮೆಯ ಗೃಹಿಣಿ ವಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಉಡಿಸಿ, ಕೊರಳಿಗೆ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಅಬ್ಬಾ! ನೋಡಲು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬ! ವಿರಜಾನಂದರ ಆನಂದಕ್ಕೆ

೧ ವಿರಜಾನಂದರು ಮಾಯಾವತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಈ ಪರಮಾನಂದರೂ ಸಹ ಅಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ರಾಜಾ ಮಹಾರಾಜರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಸಂಬಂಧದ ಪ್ರಕಾರ ವಿರಜಾನಂದರ ಸೋದರಿಯ ಮಗ. ಆದರೆ ನ್ಯಾಂಗ್ವಾಬಾಬಾ ಎಂಬ ಬೇರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಾಧುಗಳೊಬ್ಬರಿಂದ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರು. ವಿರಜಾನಂದರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಇವರಿಗೆ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿ, ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿದ್ದವು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಇವರು ತ್ಯಾಮಲಾತಾಲ್ ಆಶ್ರಮದ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಕೆಲವು ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು.

ಪಾರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಂತರ್ಯದಿಂದ ಉದಿಸಿದ ಆಳವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯೊಡನೆ ಮರಾಢ್ಯಕ್ಷರ ಪಾದಕ್ಕೇರಿದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ತಾವೂ ಸಹ ಒಂದು ದಿನ ಈ ಗೌರವಾನಿತ್ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಕನಸಿನಲ್ಲಾದರೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದರೇನು?

ಯಾವ ಯಾವ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮರದ ಟ್ರಸ್ಟಿಗಳೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡು ಶಾರದಾನಂದರು ವಿರಜಾನಂದರನ್ನು ಕರೆದಿದ್ದರೋ ಆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗಿತ್ತು; ಸ್ವಾಮಿ ಅಭೇದಾನಂದರನ್ನು ಮಠ ಹಾಗೂ ಮಿಷನ್ನಿನ ಸಹಸಂಘಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ಚುನಾಯಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಟ್ರಸ್ಟಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿಶುದ್ಧಾನಂದರು ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಮಿ ಮಾಧವಾನಂದರು ಅವರಲ್ಲಿಬ್ಬರು.

ಮಾರ್ಚ್ ೫ರಂದು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉತ್ಸವ. ಅಂದು ವಿದೇಶಿ ಭಕ್ತರನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡು ಉಪಚರಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಿರಜಾನಂದರಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಉತ್ಸವದ ಕೆಲದಿನಗಳ ನಂತರ ವಿರಜಾನಂದರು ಶ್ಯಾಮಲಾತಾಲ್‌ಗೆ ಕಾಶಿಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೊರಟರು. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹರಿ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಶ್ಯಾಮಲಾತಾಲ್‌ಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ, 'ನೀವು ಶ್ಯಾಮಲಾತಾಲ್‌ಗೆ ಬಂದುಬಿಡಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಹಾಗೂ ತಂಪಾದ ಗಾಳಿ ನೀರಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಶರೀರ ಸ್ವಸ್ಥ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಹರಿ ಮಹಾರಾಜರು ಆಗಿನ ತಮ್ಮ ದುರ್ಬಲ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ನೆನೆದು ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶವಾದ ಶ್ಯಾಮಲಾತಾಲ್‌ಗೆ ಹೋಗುವ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ಯಾಮಲಾತಾಲ್‌ಗೆ ತಲುಪಿದ ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲೇ ವಿರಜಾನಂದರಿಗೆ, 'ರಾಜಾ ಮಹಾರಾಜರು ಕಾಲರಾ ರೋಗಕ್ಕೆ ಈಡಾಗಿದ್ದರೂ, ಆರೋಗ್ಯ ಅಷ್ಟೇನೂ ಹದಗೆಟ್ಟಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಸಮಾಚಾರ ಬಂತು. ಇದಾದ ಮೂರು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಬಂದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ 'ಮಹಾರಾಜರು ಕ್ರಮೇಣ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದಿತ್ತು. ಇದನ್ನೋದಿ ವಿರಜಾನಂದರು ನಿಶ್ಚಿತರಾದರು. ಆದರೆ ಇದಾದ ಐದು ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಬಂದ ಟೆಲಿಗ್ರಾಂನಲ್ಲಿ ಹೃದಯ ವಿದ್ರಾವಕ ಸುದ್ದಿಯಿತ್ತು: 'ಏಪ್ರಿಲ್ ೧೦ರಂದು ರಾತ್ರಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರು ಮಹಾಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನವಾದರು' ಎಂದು. ವಿರಜಾನಂದರು ವಿಷಣ್ಣರಾದರು. ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವರ ಅಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದು ಬಂದು ಇನ್ನೂ ಮೂರು ವಾರ ಸಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಈ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ! 'ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸಂಘ'ವೆಂಬ ಸೌಧದ ಕಲಶವೇ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು.

ಸ್ವಾಮಿ ಶಿವಾನಂದರನ್ನು ಮಠ ಹಾಗೂ ಮಿಷನ್ನಿನ ಹೊಸ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ವಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರಿಂದ ದೀಕ್ಷಿತರಾದ ಶ್ಯಾಮಬಾಬುವು (ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಭಕ್ತರಾದ ನವಗೋಪಾಲ ಘೋಷರ ಪುತ್ರ) ಅವರ (ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರ) ಸಮಾಧಿ ಮಂದಿರದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ೪೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂಬ ವಿಷಯವು ವಿರಜಾನಂದರಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಂತು.

ಜುಲೈ ತಿಂಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿರಜಾನಂದರು ಕೆಲಸದ ನಿಮಿತ್ತ ಮಾಯಾವತಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಚಂಪಾವತ್ ನಲ್ಲಿವಿಮಲ್ (ದಯಾನಂದ) ಮತ್ತು ದ್ವಿಜೇನ್ (ವಿವಿಧಿಷಾನಂದ) ರೊಂದಿಗೆ ಭೇಟಿಯಾಯಿತು. ಹರಿ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಬೆನ್ನು ಫಣಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅವರನ್ನು ನೋಡಲು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ವಿರಜಾನಂದರು 'ಕಾಲವು ಮತ್ತೊಂದು ಇಂಗಿತವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ; ಬಹುಶಃ ಈ ಬಾರಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ತುರಿಯಾನಂದರನ್ನು ತಮ್ಮಡೆಗೆ ಸೇಳೆದು ಕೊಂಡು ಬಿಡುವರೇನೋ!' ಎಂದುಕೊಂಡರು. ಆ ಶಂಕೆ ಸತ್ಯವಾಯಿತು. ಶ್ಯಾಮಲಾತಾಲ್‌ಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ — ಅಂದರೆ ೧೯೨೨ರ ಜುಲೈ ೨೦ರಂದು ಹರಿ ಮಹಾರಾಜರು ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದರೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಬಂತು.

ಓ! ಅದಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಮಹಾಪುರುಷರಾಗಿದ್ದರು ಹರಿ ಮಹಾರಾಜರು! ಅವರಿಂದ ವಿರಜಾನಂದರು ಸಾಧನಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು; ಹಾಗೆಯೇ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ನೋಡಲೇಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತುರಿಯಾನಂದರು ಅಮೇರಿಕೆಯಿಂದ ಹೊರಟುಬಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಹಡಗು ರಂಗೂನನ್ನು ತಲುಪಿದಾಗ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಮಹಾಸಮಾಧಿಯ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಅವರು ಭಗ್ನಹೃದಯರಾಗಿ ಮಠವನ್ನು ತಲುಪಿದರು; ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟರು. ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಭಗವಚ್ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಅಗಲಿಕೆಯ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸಲಿಚ್ಛಿಸಿದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆಂದಿಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಕೈಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮಯೋಗದಲ್ಲಿ ಆತಂಧ್ರಿತ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಠಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಯುವಕರಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಯುವಕರಿಗೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು: "ನೋಡಿಲ್ಲಿ, ನಾನು ಅಮೇರಿಕೆಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಶರೀರಾರೋಗ್ಯ ಹೇಗೆ ಕುಂದಿದೆ! ನನ್ನ ಆರೋಗ್ಯ ವೇನಾದರೂ ಸುಧಾರಿಸಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗುವೆ."

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)